

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЗМІЦНЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Савенко К. С., канд. екон. наук, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Безпека виступає основою забезпечення стабільного функціонування держави та її регіонів. Передумовою забезпечення економічного розвитку країни є створення системи економічної безпеки, що покладається в основу національної безпеки та однією із складових якої є фінансова безпека. Ключовою компонентою фінансової безпеки є забезпечення безпеки бюджетної системи, оскільки в ринковій економіці вона виступає основоположним чинником забезпечення стійкого та ефективного розвитку на рівні регіонів та територіальних громад.

В умовах децентралізації, сучасний етап розвитку територій характеризується посиленням ролі місцевих органів влади. На сьогодні, найбільш вагомим інструментом вирішення проблем місцевого рівня та здійснення органами місцевого самоврядування своїх повноважень є місцевий бюджет, який являє собою форму утворення та використання грошових ресурсів, призначених для забезпечення завдань та функцій, віднесених до предметів ведення місцевого самоврядування та спрямовується на задоволення потреб суспільного споживання. Забезпечення високого рівня соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень держави будь-якого рівня об'єктивно залежить від стану його фінансових ресурсів та збалансованості дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів.

Законодавчо-нормативною базою забезпечення бюджетної безпеки держави виступають Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України затвердженими Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року N 1277[1]. Поряд з цим посилаються на Бюджетний Кодекс України[2]; Закон України "Про Державний бюджет України"[3]; Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні"[4]; нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, органів виконавчої влади, що регулюють бюджетні відносини в Україні, рішення про місцевий бюджет; рішення органів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

На загальнодержавному рівні, згідно статті п'ятої Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, термін «бюджетна безпека» вживається в такому значенні: стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції. [1] Для визначення рівня бюджетної безпеки передбачений перелік індикаторів та порядок розрахунку інтегральних індексів бюджетної безпеки, що дають змогу оцінити рівень виконання доходної

частини та збалансованість доходів і видатків бюджету, співвідношення темпів збільшення доходів бюджету та темпів зростання ВВП, ступінь фінансової децентралізації в країні та диференціацію регіонів за рівнем бюджетних видатків, такі як [1]:

- відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, відсотків;
- дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, відсотків до ВВП;
- рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, відсотків;
- відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, відсотків.

Забезпечити ефективну бюджетну безпеку означає дотримуватися наступних принципів бюджетної системи таких як[2]:

- принцип єдності бюджетної системи України;
- принцип збалансованості;
- принцип самостійності;
- принцип повноти;
- принцип обгрунтованості;
- принцип ефективності та результативності;
- принцип субсидіарності;
- принцип цільового використання бюджетних;
- принцип справедливості і неупередженості;
- принцип публічності та прозорості.

Згідно принципу самостійності Державний бюджет України та місцеві бюджети є самостійними. Самостійність бюджетів забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету, правом відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом Верховної Ради Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих рад самостійно і незалежно один від одного розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети. Відповідно і забезпечення бюджетної безпеки на регіональному рівні повинно відбуватися по кожному місцевому бюджету окремо у рамках бюджетної системи в цілому.

Зміцнення бюджетної безпеки необхідно здійснювати на всіх стадіях бюджетного процесу, як на стадії бюджетотворення, так і при виконанні бюджетів всіма учасниками через дотримування бюджетної дисципліни, принципів ефективності та раціональності використання фінансових ресурсів, своєчасністю прийняття та високим рівнем касового виконання бюджету з метою досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання послуг, гарантованих державою, Автономною Республікою Крим, місцевим самоврядуванням, при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні певного бюджетом обсягу коштів.

Основними напрямками зміцнення бюджетної безпеки на регіональному рівні є наступні:

- нарощування дохідних можливостей місцевих бюджетів для ресурсного забезпечення безперервно зростаючих потреб по реалізації пріоритетів та інтересів адміністративно-територіальних утворень;
- зміцнення платіжної дисципліни платників податків;
- перегляд підходів щодо надання податкових пільг на регіональному рівні;
- підвищення якості бюджетного планування та прогнозування;
- підвищення рівня касового виконання місцевих бюджетів;
- дотримання головними розпорядниками бюджетних коштів бюджетної дисципліни;
- нівелювання загроз спричинених нецільовим і неефективним витрачання коштів місцевих бюджетів;
- удосконалення міжбюджетних трансфертів.

Заходи щодо зміцнення бюджетної безпеки територіально-адміністративної одиниці країни дозволять не тільки досягнути підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізувати ділову активність всіх суб'єктів господарювання, покращити якість і рівень послуг, що надаються місцевими органами влади на регіональному рівні, а й забезпечити економічну та соціальну єдність держави, що є особливо актуальним в сьогоdnішніх складних умовах трансформаційних змін в Україні.

Список використаної літератури

1. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року N 1277 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України – Електронні текстові данні. – Режим доступу :http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME131588.html
2. Бюджетний Кодекс України – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Про Державний бюджет України на 2017 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 03.08.2017 р. № 1801-19. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
4. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" – Електронні текстові данні. – Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
5. Бабець І.Г. Методичні підходи до оцінювання бюджетної безпеки України / І.Г. Бабець, О.В. Івах // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України.– 2013. – Вип. 23.1. – С. 204-210.
6. Пирець Н.М., Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів. [Електронний ресурс]/ Н.М. Пирець //Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка 6'2013 С.325-330. - Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%8F/Downloads/inek_2013_6_79.pdf.
7. Фінансовий облік за міжнародними стандартами : навч. посіб. / І.Жолнер. – К.: Центр учбової літератури, 2012.– С. 85-134.